

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SAMTIDEN

VECKOSKRIFT

FÖR

POLITIK OCH LITTERATUR

UTGIFVEN AF

C. F. BERGSTEDT.

N° 28.

Lördagen den 11 Juli

1874.

”Den konstitutionella konflikten.”

Under denna, såsom oss synes, föga egentliga titel har *Nya Dagligt Allehanda* meddelat en följd af artiklar om det beslut som den sist förflutna riksdagen fattade att, jemte en underdånig anhållan att k. mt täcktes taga frågan om kommerskollegiets indragning eller förändrade organisation under förnyad ompröfning och till nästa riksdag framlägga de förslag i ämnet hvartill omständigheterna föranleda, med 6000 kr. minska det för nämnda embetsverk anvisade aflöningsanslaget, intill dess att denna organisationsfråga kan vara slutligen afgjord. Vi skulle föreställa oss att detta ärende lämpligare borde kallas »den sextiofemåriga konflikten om kommerskollegiets tillvaro», och såsom en sådan har frågan också blifvit af riksdagen behandlad i dess underdåniga skrifvelse angående regleringen af utgifterna under riksdagens Sjette hufvudtitel.

Men det var klart att frågan om kommerskollegiet skulle blifva så mycket som möjligt skjuten åt sidan, då hr chefen för civildepartementet uti ett yttrande i Andra kammaren den 24 sistsledne Mars öppet förklarade, att för honom »har frågan om det konstitutionellt rättsliga i statsutskottets förslag största betydelsen». Vi skola något längre fram återkomma äfven till denna sida af saken, men vi börja med det som för oss har största betydelsen, nemligen den frågan, huru vida en af riksdagen och det allmänna omdömet i sällsynt förening utdömd embets-

inrättning, såsom icke längre svarande mot tidens fordringar, och i hög grad egnad att motverka de näringarnas framsteg som den från början var afsedd att befordra, skall tjena till folium för en tvist om riksdagens befogenhet och af denna anledning i konungamaktens förmenta intresse så vidt möjligt är odödliggöras.

Visserligen har en komité blifvit nedsatt för att afgifva utlåtande i frågan om kollegiets indragning eller bibehållande, ty om en ombildning deraf kan svårigen längre blifva fråga, då hr civilministern, såsom det förefaller oss med full rätt, i Första kammaren tillkännagaf att en sådan ombildning *ej bör ifrågasättas*, samt att, då 1868 års riksdag uttalade den grundsatsen att mellaninstanser i förvaltningen icke borde finnas, »i detta hänseende ej någon strid finnes mellan regeringens och riksdagens åsigt». Men vid sjelfva sammansättningen af komitén har det väckt någon uppmärksamhet att valet egentligen inskränkt sig till embetsmän utan att någon plats deri blifvit lemnad för någon representant af de yrken hvilkas väl och ve äro i så hög grad beroende utaf kollegiets uppfattning af den moderna industriens fordringar, och ehuru komiténs ordförande icke för det närvarande befinner sig i statens tjänst, vill det af hans offentliga yttranden synas, att han icke hysar något varmare intresse för den af riksdagen äskade förvaltningsreformen. Han ta-

Amman Bibliotek

tade i Första kammaren vid det ofvannämnda tillfället om »en jembförelsevis *liten fråga*, som riksdagen en gång gjort till sin *favoritfråga*», under sken af hvilken riksdagen ville »tränga in på konungamakten och i strid mot statsskicket's anda söka tilltvinga sig ett bifall till sina önskingar». Afven han har med styrka uttalat sig för inrättandet af ett nytt statsdepartement, och då dertill för närvarande icke finnes någon utsigt, kanske mindre än någonsin till förene, sedan äfven den saken blifvit gjord till ett konstitutionellt trätefrö, se vi knappast huru han följdriktigt skulle kunna bidraga till kollegiets upphörande.

Detta är i ännu högre grad förhållandet med hr civilministern sjelf, och då han mot förslaget att riksdagen skulle hos k. mt an hålla att k. mt täcktes taga frågan om kollegiets indragning under förnyad ompröfning och derom till nästa riksdag framlägga förslag icke ville göra någon insaga, så skedde detta under den förutsättning att friherre von Schulzenheims motion om inrättande af ett särskildt departement för jordbruk och kommunikationer eller näringar och allmänna arbeten skulle blifva af riksdagen bifallen, en förhoppning som icke gick i fullbordan. Också uttalade han sig vid remissen af statsverkspropositionen i Första kammaren för ingen del vänligt om kollegiets försvinnande. En föregående talare hade uttryckt den förhoppningen att hr civilministern skulle taga i allvarligt öfvervägande, huru vida ej tidpunkten vore inne att gripa verket an med sjelfva den ifrågasatta reorganisationen af kollegiet, »om ej de *nödiga* göromålen kunde på andra embetsverk fördelas och de *onödiga* helt och hållet underlätas, ty kommerskollegiet besörjer åtskilligt som ingen behöfver göra». Såsom exempel på göromål af det sista slaget anförde han att han sjelf nyligen blifvit utsedd till suppleant i Sjömanshusdirektionen, men det var för denna utnämning icke nog att ett protokollsutdrag utfärdades af magistraten, inför hvilken myndighet valet skett, utan magistratens beslut inlemnades till kommerskollegiet, som utfärdade en fullmakt med stora sigillet och en mängd namnunderskrifter; på detta sätt vore det icke svårt att få ihop några tusen s. k. *mål* om året. Härtill svarade hr statsrådet: »jag har mig icke bekant att i vårt land något uträttas som alls icke behöfver uträttas». Just den omständigheten

att något uträttas ådagalägger att detta något är att uträtta. Hvad som uträttas af en kan också möjligen uträttas af en annan, och således kan för visso hvad kommerskollegium för närvarande uträttar af annan myndighet uträttas; *men möjligheten af att vidtaga en förändring i detta afseende bevisar ingalunda behofvet och lämpligheten af förändringen*.

Redan detta yttrande lofvar icke mycket godt för framgången af det halfsekelsgamla önskningsmålet, men hvad han vidare tillade minskar ytterligare hoppet att någon ting kommer att ske genom honom. Så länge ej vilkoret af ett nytt statsdepartements inrättning var uppfyllt, vågade han ej åtaga sig »det oerhörda ansvaret att tillstyrka, att den högsta regeringsmakten öfvertager handläggningen af kommerskollegiemålen, äfven antaget att antalet af dem, som för närvarande utgör i årligt medeltal 3,428, kunde rätt betydligt reduceras.» Han ville icke närmare ingå på frågan om lämpligheten af att till regeringen kollektivt eller till departementschefen öfverflytta en del förvaltningsbestyr, som nu handhafvas af kollegiet — »varnande röster deremot ljuda från Norge» — men sådant kan omöjligen medhinnas af departementschefen. »Man må skapa huru många byråer som helst, kan det ej med fog fordras att departementschefen, med känsla af sin politiska ansvarighet för ärendenas lagliga afgörande, skall blindt förlita sig på byråernas utredning och lika blindt underskrifva hvad derifrån honom förelägges.» Vi fråga hvarvid endast i förbigående, om denna blindhet är tryggare, när utredningen af rent industriella frågor och förslagen till lagstiftning för utförningen af de praktiska yrkena utgå från personer som väl kunna hafva stor erfarenhet i utsökningsmål, språkundervisning och spekulationer öfver det skönas teori, men aldrig veterligen befattat sig med någon praktisk verksamhet och svärligen varit i tillfälle att ens på närmare håll se någon sådan. Också blir, såsom hvar man vet, lagstiftningen derefter.

I andra länder plåga regeringarna i sådana frågor direkt inhemta yttranden af sakkunniga personer eller korporationer, de må kallas *Prudhommes*, *Gewerbehallen* eller annorlunda, och vi medgifva gerna att det för sådana ändamål icke vore mycket vunnit med en byrå under civildepartementet, utan andra insigter hos dess tjänstemän än den vanliga kanslibild-

ningen. Men derom lönar icke nu att tala, och vi lemna tills vidare hela kommerskollegiet åt sin utan tvifvel ärorika framtidsbestämmelse, för att i stället en stund följa vår samtida på de konstitutionella konflikternas törnbeströdda mark. Vi göra detta med motvilja, men det kan för en gång vara nödvändigt, på det att icke motpartiet må kunna säga sig hafva segren obestridd i sina händer. Innan vi vidare ingå i ämnet, tillåta vi oss endast att upprepa hvad vi förut sagt, att riksdagens beslut var ett hårdt medel, tillgripet endast därför att alla lindrigare medel visat sig overksamma, och vi önska på det varmaste att det aldrig mer måtte komma att användas. Bättre än att slita tvister om grundlagens tolkning genom att vilja utsträcka dess tillämpning till den yttersta graden af dess elasticitet, vare sig från kronans eller riksdagens sida, är att lemna tvistefrågan tills vidare oafgjord, och ännu bättre att kringgå den genom ömsesidiga eftergifter, ty säga hvad man vill om de statsrättsliga teorierna, ligger dock höjden af politisk klokhet i kompromissen.

Vi skola då till en början i ett sammanhang anföra allt hvad grundlagarne innehålla rörande statsregleringen. I § 62 Regeringsformen säges nu, att »sedan statsverkets behof, sådana de enligt de föregående §§ 58 och 59 äro af konungen uppvisade, blifvit af riksdagen pröfvade, ankommer det på riksdagen att en deremot svarande beivring sig åtaga, samt tillika fastställa, huru särskilda summor deraf skola till särskilda ändamål användas och dessa summor under bestämda hufvudtitlar uti Riksstaten anslå». Med icke ett enda ord antydes således att det blott är de nya anslagsbehofven som riksdagen har rätt att pröfva och medlen dertill uti riksstaten anslå. I § 64 heter det, att »så väl rikets ordinarie statsmedel och inkomster som hvad, på sätt omförmäldt är, under namn af extra ordinarie utlagor och beivringar af Riksdagen anslås vare under konungens disposition, att till de af riksdagen pröfvade behof och efter den upprättade staten anordnas». Till sådana behof som riksdagen icke kunnat på förhand bestämma har k. m:t att tillgå de i § 63 omnämnda kreditiven, men det säges icke att konungen har rätt att till andra ändamål än de i den af riksdagen upprättade riksstaten angifna draga någon del af statsverkets inkomster. Deremot föreskrifves det uttryckligen i § 39

Riksdagsordningen, sedan statsutskottet fått sig föreskrifvet att »granska, utreda och uppgifva stats- och riksgäldsverkens tillstånd och förvaltning samt föreslå hvad till fyllandet af deras behof erfordras, sedan nödiga indragningar och besparingar blifvit iakttagna», att samma utskott skall »efterse och granska, huru vida gjorda eller förordnade utbetalningar af statsmedlen icke öfverstigit beloppet af de hufvudtitlar hvilka af riksdag uti uppgjord statsreglering blifvit fastställd», o. s. v. Nästa års statsutskott åligger således att tillse, huru vida, i fall k. m:t låter från statskontoret requirera de 6,000 kronor som förut varit uppförda å riksstatens Sjette hufvudtitel såsom bidrag till aflöning af presidenten i kommerskollegium, hufvudtitelns slutsumma icke blifvit öfverskriden, ehuru kollegiets stat blifvit minskad från 84,500 till 78,500 kronor, eller just med det ifrågavarande beloppet. Samma paragraf föreskrifver därefter: »Skulle, mot riksdagens beslut, de till någon hufvudtitel anslagna summor befinnas dragna till andra ändamål än dem som under samma hufvudtitel höra, eller något af riksdagen fastställt anslag befinnas öfverskridet, skall utskottet hos kamrarna göra anmälan emot den embetsman som en sådan anordning kontrasignerat, hvarefter förfares enligt 106 och 107 §§ i Regeringsformen». Det står således k. m:t fullkomligt fritt att inom den af riksdagen för kommerskollegiet fastställda staten, kr 78,500, anordna lön för president eller hvilka embetsmän han behagar, men befinnes denna stat öfverskriden, skall statsutskottet derom göra anmälan till kamrarna. I § 65 Regeringsformen stadgas i enahanda syftning: »Dessa medel (enl. § 64) må icke annorlunda användas än fastställt blifvit (i den af riksdagen upprättade riksstaten); varande statsrådets ledamöter ansvarige, om de låta afvikelse derifrån ega rum, utan att till protokollet föreställning deremot göra, samt anföra hvad riksdagen i denna del förordnat.» Icke heller här inskränkes riksdagens förordnanderätt till de nya anslagsbehofven. Till yttermera visso, säges i § 69: »Då statsutskottets förslag rörande antingen statens reglerande... hos riksdagen förhafves, gäller hvad angående behandlingen af utskottets afgifna förslag uti Riksdagsordningen stadgas.» Lika litet här som på något annat ställe i grundlagarne säges det att det statens reglerande som af riks-

dagen beror endast rörer hvad som uti samma stat benämnes *ordinarie utgifter* under de särskilda hufvudtitlarne.

Då nu Regeringsformen, som innehåller konungens rättigheter, i afseende på riksdagens makt öfver statsregleringen uttryckligen hänvisar till § 65 Riksdagsordningen, så måste utan fråga detta lagrum, som ytterst bestämmer riksdagens rättigheter, här vara det afgörande. Det heter der: »När i fråga om *statsutgifter* (således ingalunda blott de extraordinarie) eller angående riksbankens eller riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarne fatta olika beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjemkade, *skola* begge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut hvori hvardera förut stannat; kommande den mening som dervid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster att gälla såsom riksdagens beslut.» Samfäld votering kan således enligt detta lagrum obehindradt ega rum öfver *alla* statsverkets utgiftsposter eller anslag, men deremot icke om dess inkomster, och det var just på frånvaron af alla bestämmelser rörande andra statsinkomster än riksbankens och riksgäldskontorets, som båda kamrarnes talmän vid 1873 års riksdag stödde sin vägran att framställa proposition angående mantalspenningarnas eftergifvande. Man har fäst sig mycket vid benämningen statsverkets *ordinarie* inkomster, hvarom, såsom vi sett, verkligen talas i § 64 Regeringsformen, och genom en slutsats efter analogien sökt leda i bevis, att liksom dessa inkomster icke kunna falla under samfäld votering, så måste det äfven vara förhållandet med de ordinarie statsutgifterna. Men det är att märka att statsverket såsom sådant icke har någon annan intägt än »Ordinarie räntor och inkomster», såsom benämningen lydde före 1809. Tilläggsordet är tydligen lånadt från »ordinarie räntan» och var der på sin plats, emedan denna inkomstitel berodde på ett rättsförhållande mellan kronan och de enskilde, liksom förhållandet var och ännu är med arrendemedlen, samt till en viss grad äfven med tionden och de särskilda slagen af vakansafgifter. Lägges nu till dessa rubriker mantalspenningar, bötesmedel, kontrollstämpelmedel, fyr- och båkafgifter samt hvad som kan falla i extra upp- börd, så hafva vi här allt hvad som kan i strängare mening hänföras till kronans fasta inkomst, och dessa samtliga skattetitlar uppgå

med föga förändringar till något mer än 8 millioner. Först på de allra sista åren har man begynt bland de ordinare inkomsterna upptaga afkastningen af statens jernvägar, telegrafanier och skogar, i den mån de senare började lemna något öfverskott; man kan hysa något tvifvel om riktigheten af benämningen »ordinarie» för afkastningen af statens industriella anstalter, dess telegrafer och jernvägar, efter som dessa summor icke kunna på förhand bestämmas med något visst minimibelopp, utan endast förslagsvis kalkuleras och dess utom lida ansenliga afdrag, som ej heller kunna på förhand beräknas. Hufvudsaken är att sådana statens inkomster som ständigt utgå med en gång stadgade belopp äro för den samfälda voteringen oät-komliga.

Hr civilministern återopade för sin del § 89 Regeringsformen, som förbjuder riksdagen att ensidigt ändra »grunderna för allmänna inrättningar af alla slag». Instruktionen för kommerskollegium föreskrifver att det skall »vara försedt med en president», och följaktligen måste, menar hr statsrådet, presidentstolen vara sjelfva grunden för denna allmänna inrättning. Men under den mer än sextioåriga agitation som varit å bane för reform eller afskaffande af kommerskollegium har regeringen sjelf under årtal låtit kollegiet *icke* vara försedt med denna värdighet, och sedan k. m:t kort efter 1867 års riksdag formligen beslöt att embetet skulle stå obesatt, kan man väl säga att den tillsättning som sedan af uteslutande ekonomiska skäl skedde af platsen icke rubbade det sakförhållandet, att kommerskollegiets nu varande arbetssätt är att i *grunden* vara utan president, sedan många års erfarenhet ådagalagt att han är alldeles obehöflig.

Det var felet hos det parti som i Andra kammaren genomdref beslutet om mantalspenningarnes indragning, att de som förde dess talan, i stället för att strängt hålla sig vid riksdagens rättigheter, sådana de i Riksdagsordningen bestämmas, försökte att ur § 69 Regeringsformen advocera fram den önskade rättigheten. Alldeles samma fel begå enligt vår tanke de som i strid med den tydliga ordalydel- sen i § 65 Riksdagsordningen försöka till fördel för regeringen advocera fram ett slags *normalbudget*, öfver hvilken riksdagen icke skulle hafva något att säga. Föreställningen om nödvändigheten att för alla händelser i för- väg försäkra regeringen om ett minimum af

medel, hvilket folkrepresentationens vrångvis-
het under inga omständigheter skulle kunna
beröfva henne, är egen för half- eller sken-
konstitutionella stater och har i sådana varit
med förkärlek satt i verket. Det är helt na-
turligt för regenter i dylika stater, der det
absoluta enväldet genom omständigheternas
makt fått vika för mer eller mindre konsti-
tutionella grundsatser, att sätta sina egna
personer och sin egen vishet i statens ställe
och i viss grad betrakta sig såsom martyrer
för en genstörtig tidsanda. Man tillgriper
derför med begärlighet det skenfagra reson-
nementet, att då statens heliga ändamål
städse skall af regeringen bevakas, så måste
regeringen å sin sida ovilkorligen ha
medel i sin hand att främja detta ändamål
oberoende af folkrepresentationen: folket
kan ju hvarken förutsättas veta eller vilja
det rätta, flertalet af dess ombud äro utsatte
för att missledas af illvillige, och då råkar
hela statens verksamhet i stockning.

Det må vara förklarligt, till och med ur-
säktligt, om en sådan tankegång gör sig
gällande i Preussen eller gjorde sig gällande
i Danmark, så länge detta rike var ett
aggregat af olikartade beståndsdelar; i ett
gammalt konstitutionelt land som Sverige
bör den icke vara tillätlig, och äfven om det
vore möjligt att ur grundlagarne deducera
någon rätt för regeringen att för all framtid
förfoga öfver alla de anslag som en gång
blifvit af riksdagen beviljade eller, såsom den
nu mera antagna termen lyder, definitivt i
riksstaten uppförda, låge deri icke den min-
sta trygghet för upprätthållandet af statens
inrättningar, all den stund statsverkets fasta
inkomster nu mera knappast utgöra fjerde-
delen mot de anslag som åstadkommas genom
bevillningarna, öfver hvilka riksdagen allena
har obestridd förfoganderätt. Om dessa be-
villningar uteblefve eller i någon väsentlig
grad minskades, skulle regeringen knappast
kunna aflöna de fast anställda embetsmännen,
än mindre tillgodose samhällets alla öfriga
behof. Då dertill kommer att riksdagen en-
sam är ansvarig för upprätthållande af lan-
dets kredit genom ett ordentligt fullgörande
af de för statsskuldens förräntande och af-
betalning ingångna förbindelser, så tro vi att
man, utan att göra sig orimligt höga före-
ställningar om folkombudens fosterlandskärlek,
heder och sunda förstånd, kan fullt tillförse
sig att de icke skola svika regeringen i hennes
förrättningar, genom att undandraga henne

de anslag hon behöfver för att fullgöra sina
förbindelser.

Så har saken äfven blifvit betraktad af
våra förfäder. Den man som redigerade 1809
års regeringsform, Hans Järta, hade må hända
ett lika fint öga för konungamaktens kraf
som vår nu varande högt ärade civilminister,
men det oaktadt hade han ingen tanke på
att till regeringens trygghet åstadkomma nå-
gon normalbudget eller någon rangskillnad
mellan mer eller mindre oumbärliga statsan-
slag: eljest skulle han nog hafva funnit ut-
vägar att i de ofvan citerade paragraferna,
hvilka äro nästan utan all förändring i ord-
lagen, och utan all förändring i syftningen
allt jemt gällande, eller i den berömda n. v.
§ 57 angående svenska folkets urgamla rätt
att sig beskatta, införa något litet ord till
att antyda den begränsning till endast första
gången äskade anslag hvilken våra nya stats-
lärare vilja påtvinga oss. Det fans den ti-
den ingen skilnad mellan ordinarie och
extraordinarie statsreglering, ty denna distink-
tion, som endast berodde derpå att somliga
anslag anvisades på riksgäldskontoret, uppkom
först vid 1828—30 årens riksdag, och alla
anslagen beviljades *såsom ordinarie* endast
till den derpå följande riksdagen. Med tiden
blef det emellertid obeqvämt att hvarje gång
genomgå hela den ordinarie statsregleringen,
men framför allt skulle ett sådant förfarande
hafva blifvit förhatligt att allt för ofta upprepa,
och så länge ett behof kvarstod i verklighe-
ten, nöjde man sig med att utan särskildt
beslut låta det deremot svarande anslaget
fortfarande utgå. Med ett oftare återkom-
mande af riksdagarne, särdeles sedan de blefvo
årliga, skulle ett motsatt förfaringsätt hafva
blifvit rent af odrägligt, och då den samtida
på hvilken vi ofvanföre hänsyftade, till stöd
för civilministerns lärosats om de s. k. ordi-
narie anslagens okränkbarhet, triumferande
frågar hvad hela skilnaden mellan anslag
på ordinarie och anslag på extraordinarie
stat eljest betyder, samt hvartill det tje-
nar »att riksdagarne litet emellan vid be-
viljande af ett anslag, antingen på samma
gång det beviljades eller ock, såsom ofta in-
träffat, någon tid efteråt, förklarar att ansla-
get skulle på ordinarie stat uppföras (på riks-
staten definitivt uppföras), medan om andra
anslag sådant förklarande »uteblifvit», så är
svaret derpå ganska lätt. Man har icke af-
sett att bereda dessa anslag någon sådan
inviolabilitet att de icke af en kommande

riksdag skulle kunna utan konungens bifall rubbas, ty ingen folkrepresentation i världen skulle frivilligt göra en sådan omyndighetsförklaring, att den för framtiden afsade sig en befogenhet af hvilken den för tillfället vore i fullt åtnjutande, och säkert skulle åtminstone ingen misstänka vårt nu rådande landtmannaparti för en sådan abdikationsåtrå. Saken är mycket enkel: man har velat undvika besväret och tidspillan att för hvarje särskildt tillfälle taga ett sådant behof under förnyad pröfning och på samma gång gifva den eller dem som saken beträffar en trygghet för anslaget fortfarande, så länge behöfvat fortfar. Sålunda hafva ju pensioner åt enskilda personer, hvilka förut måste årligen begäras, blifvit definitivt på riksdagens Nionde hufvudtitel uppförda, men riksdagen har dermed för ingen del afsagt sig sin rätt att indraga sådana anslag, då pensionstagare med döden afginge eller möjligen eljest blefve obehörig att förmonen ånjuta. Till förklaring af den gångbara termen »ordinarie statsreglering» tillåta vi oss anföra några ord af den nya riksdagsordningens egen upphofsman. Vid 1869 års riksdag yttrade då varande justitiestatsministern i Första kammaren rörande den vid samma riksdag beslutade nedsättningen i anslaget till durchmarschkostnader: »Då ordinarie statsreglering icke finnes omnämnd i grundlagen, anser jag det icke kunna bevisas, att det förbud grundlagen må anses innefatta för riksdagen att indraga eller nedsätta vissa anslag gäller för *alla* dem som finnas å ordinarie stat uppförda. Detta kan vara beroende af hvarje anslags natur, och jag kan därför föreställa mig, att på ordinarie stat kunna uppflyttas anslag för hvilkas indragning i grundlagen icke finnes något hinder, lika som att ett eller annat extra ordinarie anslag är af den natur att jag icke vill medgifva riksdagens rätt att indraga det.» Friherre De Geer förklarade i det följande detta yttrande så, att de anslag hvilka icke af riksdagen kunna ensidigt utan brott mot grundlagen indragas äro sådana som äro nödvändiga för upprätthållandet af i lag föreskrifna institutioner, sådana som röra enskild mans rätt o. s. v. Men kunna väl så beskaffade anslag som röra en eller flere personers rätt ens af konung och riksdag gemensamt indragas, till exempel embeten på hvilka fullmakt blifvit utfärdad, eller anslag till arbetsföretag, hvilka ofta utsträcka sig öfver många år, och hvari enskildes rätt är

på det högsta involverad? Ingen kan påstå något sådant, och det fins följaktligen icke den ringaste skilnad i förpligtelse i detta fall, anslagen må nu utgå från statskontoret eller riksgäldskontoret. Men skulle riksdagen, hvad vi icke frukta, en gång visa sig äreförgäten nog att indraga fortsättningen af fleråriga, högtidligt utlofvade anslag, vare sig understöd till enskilda bolag eller till offentliga inrättningar, då befara vi att k. mt. i grundlagen icke finner den ringaste befogenhet att uppträda tillrättavisande mot en sådan pligt-förgäthenhet, eller något berättigande att af statens medel godtgöra den skedda orättvisan, utan törde då både skulden och ansvaret falla på riksdagen ensam, utan att k. mt. hade något annat att göra än att två sina händer.

Man säger att *grundlagarne* i det afseendet äro fullkomligt lika alla andra *lagar*, att då ordameningen är dunkel, måste den verkliga afsigten framletas genom jemförelser och deduktioner, samt att följaktligen föreskriften i § 84 Regeringsformen, att »grundlagarne skola efter deras ordalydelse i hvarje särskildt fall tillämpas», är en uppenbar orimlighet. Vi kunna icke dela denna åsigt; grundlagarne äro *icke* lagar i egentlig mening utan fördrag mellan samhällsmakterna, och särskildt är Regeringsformen, långt ifrån att vara ett sådant harmoniskt och systematisk helt hvar till man velat göra honom, tvärt om, enligt friherre de Geers uttryckliga förklaring i den minnesteckning öfver Hans Järta som han i egenskap af preses föredrog på Vetenskapsakademiens sista högtidsdag, en sammanfattning af förbud och maktinskränkningar, hvilka nästan alla blifvit framkallade af förvillelser eller maktmissbruk som vår historia har att omtala, hvaraf också den nästan polemiska tonen kan förklaras. Konstitutionsutskottet 1809 hade hvarken tid eller lust att åstadkomma något »harmoniskt», allra minst ett helgjutet statsrättsligt system, men det hade ett klart öga för öfvergrepp och maktmissbruk, både från ena och andra sidan, och ändå fann det ingen nödvändighet att i ständernas rätt öfver statsregleringen göra några inskränkningar i syftningen att odödliggöra detta slags anslag.

Men § 4 Regeringsformen, invänder man, säger ju att »konungen eger *allena* styra riket, och som »riket» icke består af blotta jorden och folket, utan af samtliga statsinstitutionerna, embetsverk, kollegier och domstolar, så är det ju klart, menar man, att

konungen, för att ensam styra allt detta icke kan vara beroende af riksdagens frikostighet. Vi svara derpå, att konungen enligt § 4 Rf. eger att allena styra riket *på sätt denna regeringsform* föreskrifver, och icke på något annat sätt, eller oberoende af de begränsningar som hvarje af dess mer än hundra paragrafer innehåller. Och till hvilka urkunder har man icke i öfrigt tagit sin tillflykt. Vi tala icke om Naumanns Statsförfattningsrätt, som fått släppa till en god del af sitt välkända innehåll, men man har uppletat gamla tidningsartiklar af Hans Järta, i hvilka ådagaläggas att riksdagen icke eger ensidig rätt att bestämma öfver de ordinarie *inkomsterna*; men ingen enda rad i hans talrika skrifter kan uppletas som är i samma syftning tillämplig på de ordinarie utgifterna. Man har på detta sätt, för att bevisa hvad som icke kan bevisas, bevisat hvad som icke behöfver bevisas.

»Man skall lyda med förstånd» utropade en bekant universitetsprofessor, vid ett tillfälle då han i sittande konsistorium erinrades att han brutit mot en nyss utgifven kunglig instruktion. Man skall lyda med förstånd och icke efter bokstafven, upprepa äfven våra moderna grundlagstolkare. Det var i sanning ett smickrande vitsord hr statsrådet Bergström gaf upphofsmännen till 1809 års regeringsform, då han den 24 mars detta år i Första kammaren förklarade, att »ingen lag, således ej heller grundlagen, kan tolkas endast efter ordalydelsen, om än lagstiftaren tanklöst uppstått en sådan lagtolkningsregel.» Vi veta att för några lagfarne betyder prejudikatet i grundlagstolkning intet, ehuru mycket det för dem betyder i den allmänna lagfarenheten: kanske är det på detta sätt de vilja göra likheten mellan grundlagarne och andra lagar fullständig; För oss deremot, och vi skulle tro för flertalet af »andra Svenska Medborgare», har den historiska häfden ganska mycket att betyda, och kan det visa sig att någon föregående chef för civildepartementet, må hända icke mindre skarpsinnig och aktningvärd än den nuvarande, i afseende på riksdagens rätt att uppgöra statsregleringen hyst åsigter eller vidtagit åtgärder väsentligen afvikande från hans, så tillstå vi, att vi derigenom endast blifvit mindre benägne att nu admittera någon ofelbarhetsförklaring. När 1851 års ständer beslöto indraga lönen för presidentembetet i då varande bergskollegium, eller rättare sagt göra en mot denna lön svarande ned-

sättning i det ordinarie anslaget till samma kollegium, samt i sammanhang dermed »öfverlemnade till k. m:ts bepröfvande att vidtaga den indragning uti bergskollegiets tjenstemannapersonal som i följd af den beslutade nedsättningen i anslagssumman kunde blifva nödvändig och utan olägenhet låte sig verkställas» — ett beslut alldeles enahanda med det vid sista riksdagen fattade i afseende på kommerskollegium, — så uppträdde icke då varande chefen för civildepartementet, statsrådet Fähræus, på Riddarhuset med någon preliminär förklaring att riksdagen var på väg att fatta ett beslut hvartill den saknade grundlagsenlig befogenhet, men då skrifvelsen i ämnet föredrogs inför konungen, anförde han till statsrådsprotokollet att han, vid jämförelse af en mängd åberopade stadganden i grundlagen, *för sin del* ansåg riksdagen hafva öfverskridit sin befogenhet, dock utan att tillstyrka k. m:t att anbefalla riksgäldskontoret till att fortfarande, och ständernas beslut till trots, i riksstaten uppföra lönen för presidenten i bergskollegium. Tvärt om stannade han vid sin egen protest, som var fullkomligt befogad, då han icke ansåg grundlagen fullt tydlig, och bergskollegiets stat ordnades, äfven med tillsättande af presidentsplatsen, inom den af riksdagen utstakade anslagsgränsen, till dess att regeringen kort derefter gaf verkställighet åt riksdagens önskan om hela kollegiets indragning.

Sedan 1867 har riksdagen genom flere beslut, hvilka regeringen faktiskt erkänt, häfdat sin rätt att göra indragningar på de ordinarie statsutgifterna, och der, genom bristande öfverensstämmelse kamrarne emellan, inga beslut kommit till stånd, hafva propositioner utan protest blifvit gjorda af talmännen, hvilket klarligen bevisar att de åtminstone ansågo riksdagen vara i sin goda rätt, och verkligen bevisar icke så litet mer, efter som konungen den ena gången efter den andra å nyo utnämnt till talmän just de samma som framställt sådana propositioner. Vi erinra endast om nedsättningen i anslaget till kungliga teatern och till indelta arméns vapenöfningar, samt de ofvannämnda durchmarschkostnaderna, i hvilka hela riksdagen fattat beslut, af en bland hr civilministerns ifrigaste understödjare i Andra kammaren rubricerade såsom »itererade grundlagsbrott» (obefrågade i alla händelser), äfven som frågorna om nedsättning i anslaget till beväringmanskapets

vapenöfningar och till exercis af flottans bemanning, samt om indragning af anslaget till flottans underhåll, hvori Andra kammaren för sin del fattade beslut. Men viktigare än allt annat är behandlingen af Första hufvudtiteln vid samtliga senare riksdagar. Är konungens embete lika heligt som presidentens i kommerskollegiet, eller åtminstone lika oumbärligt för statsinstitutionernas upprätthållande, så skulle man väl föreställa sig att »ministären Adlercreutz» borde hafva låtit det vara sig angeläget att bevisa oantastligheten af det en gång till konungens hofhållning beviljade anslaget, och följaktligen inlagt sin protest mot hvarje förslag som gick ut på att nedsätta det. Långt ifrån att något sådant försök skett att häfda kronans rätt, hafva de af konungens nu varande rådgifvare som i kamrarna yttrat sig rörande Första hufvudtiteln bekämpat anslagets nedsättning endast på grund af den nu varande civillistans behöflighet för sitt ändamål, och de hafva dermed ovedersägligen erkänt att något grundlagsenligt hinder för dess nedsättning genom riksdagens beslut icke förefinnes.

I sitt bekanta diktamen till statsrådsprotokollet den 9 januari tog hr civilministern mot riksdagen en högre ton än, så vidt vi veta, någon af kronans rådgifvare hittills tillåtit sig, och detta utan ringaste föranledning, ty icke kunde han, som tre år före sitt inträde i konseljen såsom enskild representant förklarade kommerskollegiets indragning både tillbörlig och lätt verkställbar, och året derefter uppträdde såsom en afgjord motståndare mot regeringens då framlagda förslag till upptagande i grundlagen af ett nytt statsdepartement — icke kunde han känna sig sårad af det afslag hvartill han sjelf så kraftigt bidragit, så vida icke statsrådsvärdigheten såsom en *character indelibilis* på kinesiskt sätt verkar retroaktivt. Hvilket intryck såväl detta diktamen som hans muntliga yttranden i kamrarna frambragte, borde icke hafva kunnat undfalla honom. Man såg mer än en man som tjenat konung och fädernesland i lika ansvarsfulla värf som han, men med en vida längre erfarenhet, betänksamt skaka på hufvudet, och en af dem, hvilken på äldre dagar synes hafva gjort sig till regel att om möjligt aldrig handla mot en departementschefs önsknings, uttalade sitt intryck så tydligt att det ej borde kunna missförstås. I Första kammaren yttrade f. d. justitiekansleren hr N. v. Kock, sedan han uttryckligt

förklarat att de ordinarie anslagen alldeles icke voro omgifna med något särskildt grundlagshägn: »Hade jag röstat i går, tror jag att jag tillstyrkt ovilkorligt bifall till utskottets förslag, dock med utstrykande af ordet »nästa» (riksdag), men sedan jag i dag tror mig hafva hört chefen för civildepartementet återkalla det yttrande till statsrådsprotokollet som är upphöfvet till hela striden, sitt hot och det — sit venia verbo — nästan provokatoriska yttrande, att han under vissa eventualiteter efter riksdagens slut ämnade väcka fråga om tillsättning af det visserligen öfverflödiga presidentembetet i kommerskollegium, är jag mera böjd att rösta för det af de flesta reservanterna från denna kammare framställda förslag.» En af hr civilministerns kolleger, friherre Alströmer, som medgaf att »grundlagens bud i detta hänseende (om rätten för riksdagen att nedsätta ordinarie anslag) äro mer eller mindre otydliga», var »öfvertygad att en af riksdagen uttalad så beskaffad önskan (om kommerskollegiets indragning) både kan och bör vinna tillmötesgående», utan att denna talare nämde något om vilkoret af ett nytt statsdepartement. En annan, hr finansministern, erkände visserligen att riksdagen kunde grundlagsenligt minska ordinarie anslag, ehuru han ej var säker på att riksdagen egde »att ensidigt ingripa i en organisation». Han sökte för öfrigt mildra betydelsen af sin embetsbroders diktamen, men han slöt sitt anförande med den fromma önskan och det glada hopp, »att Första kammaren icke vid något tillfälle, eller till följd af någon provokation, skall på några vilkor kunna förledas att ställa sig på en sådan sida att den i framtiden står svarslös mot anmärkningen att hafva gjort ingrepp i bestämda konstitutionella rättigheter» (hvilkens?). Han trodde »att Första kammarens plats vid hvarje sådan konflikt ovilkorligen är på regeringens sida», och kanske var det hans mening att *provokationerna*, hvilkas tillvaro han icke tycktes alldeles förneka, icke voro onyttiga såsom ett uppfostringsmedel att en gång för alla lära Första kammaren dess plats. Man vet att sådana medel stundom nyttjas vid djurdressering; hittills har man dock icke hört deras lämplighet i parlamentariska församlingar erkännas såsom regel.

Vi hafva förgäfvets bemödat oss att utfinna någon rimlig förklaringsgrund till den mer än starka frasen i statsrådsprotokollet. Den

samtida som i pressen företrädesvis förer hr civilministerns runor yttrade nyligen om den s. k. konstitutionella frågan, att »man skulle nästan vara frestad att tro den vara med beräkning framkastad (af statsutskottet), för att tvinga regeringen att antingen uppgifva sin rätt, och således ett prejudikat till riksdagens fördel skapas, eller att inlåta sig i strid på ett ogynnsamt område till försvar för det impopulära kommerskollegiet». Med fullt samma rätt skulle man kunna antaga, att den som började striden gjorde det med den beräkningen att tvinga riksdagen till ett *paper peccavi* för sitt afslag på regeringsproposition 1868 om ett nytt statsdepartement, ehuru det ej är alldeles klart, huru han tänkt sig att riksdagen *in corpore* skulle kunna förmås att frambringa en enskild motion i samma syftning. I regeringens intresse var detta yttrande föga välbetänkt, då det gaf på hand att kongl. maj:t ovilkorligen skulle godkänna en sådan grundlagsändring, utan allt afseende på sättet huru den kunde blifva formulerad. Hr civilministern yttrade sig vid behandlingen af konstitutionsutskottets utlåtande öfver friherre von Schulzenheims motion, men omöjligen kunde han, tvärt emot den åsigt som yttrades af chefen för sjöförsvarsdepartementet, gå in på den af utskottet föreslagna föreningen af båda försvarsdepartementen. I alla händelser tyckes den ovanliga handlingen vara framkallad af någon föreställning om behovet att »häfda kronans

prerogativ», men vår tanke är att detta prerogativ, på hvilket vi sätta fullt lika mycket värde som någon annan, säkrast bevaras när man icke försöker utsträcka det längre än grundlagen sjelf utstakar det. Det säges att den nu varande konseljen berömmar sig af att »kläda blodig skjorta för sin konung»: om så är, hafva märkena åtminstone stannat på plaggets insida. För hr civilministern sjelf och hans embetsbröder har saken, såsom också varit af hans publicistiska försvarare antydt, haft den angenäma påföljden att ministären »vunnit en fastare ställning än till förene», hvartill vi pligt-skyldigast lyckönska den. Det är allmänt bekant, att sedan friherre De Geer afböjde konungens inbjudning att såsom justitiestatsminister ingå i statsrådet och inom vissa gränser ombilda det, öppnades underhandlingar med en aman, som icke delade hr civilministerns grundlagstolkning, och att denna underhandling afbröts, när riksdagen genom samfäld votering fattade beslutet om indragning af de 6,000 kronorna på kommerskollegiets stat. Hr civilministern blef således sannspädd i sin förutsägelse om hvad han under denna förutsättning skulle komma att göra, och att han hållit sitt ord till sista pricken, derom hafva vi *Nya Dagligt Allehandas* uttryckliga försäkran. Med de möjliga konstitutionella följderna af denna handling hafva vi denna gång icke för afsigt att sysselsätta oss.

Litteratur.

Engelska »sport»-romaner (Whyte Melville. »Kate Coventry», »Digby Grand», »Market Harborough», »Satanella» m. fl.)

Bland de olika områden af det engelska samhällslifvet som afspegla sig i dess skönlitteratur är det ett, som vi hittills icke haft tillfälle att taga i betraktande, men som väl förtjenar någon uppmärksamhet. Detta område är *the sport*, jagt, kappridningar, vad-hållning, kapprodder och alla de öfriga metodiskt utvecklade kroppsöfningar, hvilka entusiasterna så högt älska, och som upptaga en så stor del af deras dagliga lif. »Sporten», för att försöka en svensk tillformning af ett ord som är oöfversättligt, är för ögonblicket på högsta modet i England, och håller som det synes på att blifva det annorstädes,

så vidt jordmonen tillåter. Man har gjort mycket narr af detta jockeyväsende, med dess passionerade kärlek för hästar och hundar samt dess af stalltermer späckade språk. I alla händelser torde det vara fullt så godt som svärmeriet för kaféer och teatrar, som hos oss beherskar en stark del af pressen, men aldrig lyckats få rätt fast fot på de britiska öarna.

För detta öfolk kan man säga att »the sport» är något mer än en fåfånga eller en modern galenskap, ty den hänger till sammans med folkets alla vanor och ingår så att säga i dess politiska konstitution, i det den sammanhåller de olika samhällsklasser hvilka eljest äro skilda från hvarandra af en oöfverstiglig klyfta.

Den myckna vistelsen i fria luften, de stora ansträngningar som fordras för att blifva en skicklig sportsman, och de verkliga faror som äro förenade med detta lif hafva utöfvat det helsosammaste inflytande på nationens fysiska helsa, och efter som kropp och själ efter våra menliga vilkor endast kunna verka i förening, har det också medfört en moralisk vinst, som icke heller är att förakta. Det är allmänt bekant att männen af de högre klasserna ingenstädes åtnjuta en så lefnadsfrisk ålderdom som i England. Lord Palmerston promenerade ännu i sina sista år dagligen till häst, lord Raglan uthärdade ännu vid 70 år fältlivets besvärligheter lika hurtigt som någon af sina subalterner, och mängden af dessa gamla *gentlemen* bevarar in i den sena ålderdomen en beundransvärd ungdomlighet, som icke är inskränkt till leder och lemmar. Den som icke riskerar att bryta halsen af sig på en räffjagt fruktar icke att blottställa sitt lif när det gäller högre intressen. En hög grad af mod, djerfhet och uthållighet äro följder af detta lefnadsätt, hvars öfverdrifter ruinera mången förmögenhet men lemna de personliga energierna i behåll.

Whyte Melville är sportens skald. Han tecknar såsom alla andra romanskrifvare manliga och qvinliga karakterer, goda och dåliga, vackra och fula, älskvärda och frånstötande, men hans *milieu* går knappast utom det fashionabla sportslifvet, och hans personligheter utveckla sig nästan utslutande under dess inflytande. Hans språk bär prägeln af denna förtrolighet med jagten och kappridningsväsendet: ingen kan bättre måla en Derby-dag eller en steeple-chase, och en fransk kritiker har anmärkt om honom, att hans stil till och med i det fina umgängesspråket bär en uppfriskande doft af stallluft. Yttrandet är qvickt nog och för ingen del nedsättande; ofvanpå läsningen af en vanlig sensationsroman smakar en af Melville's berättelser verkligen stärkande.

»Kate Coventry» har formen af en själfbiografi, lagd i en fingerad qvinnas mun. Miss Kate är en bekantskap att göra: låtom oss till en början höra hvad hon tänker om sig själf och sitt kön. Hon börjar sin saga med den bekännelsen att qvinnorna hafva en sorglig lott här i världen. »Om man endast låte oss försöka våra krafter», säger hon, »så tror jag att vi skulle besegra skapelsens herrar, såsom de behaga kalla sig, uti allt hvad de företaga. Dessa varelser

tala om vår svaghet och vår fäfånga, liksom icke den största tossan af oss alla vore tillräckligt stark att linda hela deras kön om sitt lillfinger; hvad fäfångan angår så må man endast göra sig besvär att säga en af dessa herrar att han är vacker, sitter väl till häst eller dansar bra, och man skall se om han icke förlorar hufvudet... Jag påstår till och med att dessa herrar icke äro oss öfverlägsna till häst: de hafva dömt oss till denna afskyvärda damsadel, hvars horn äro tillräckliga att spetsa tre qvinnor, och påtvungit oss en ställning i hvilken det är nästan omöjligt att styra en yster häst, en drägt som gör ett fall halsbrytande; men i trots af alla dessa hinder förmå vi i kraft af vårt medfödda snille förträffligt beherska mer än ett djur som våra afundsmän förklarar otämligt. Och ändå skulle jag vilja vara man, äfven med förlust af en god del af mina personliga företräden. Man skulle då icke i hvarje ögonblick predika för mig om hvad som passar sig; jag skulle kunna gå ut utan att blifva frågad, komma igen när jag behagade, umbära duenna, och sedan... nå ja, icke för det att jag är mycket begifven på att röka cigarrer, men de lukta rätt bra i fria luften, och så skulle jag hafva min egen nyckel.»

Stackars Kate: hon var icke en af dessa väluppfostrade sediga varelser som skildras i »miss-romanerna», men hon var sådan som hennes uppfostran hade gjort henne. Hennes första leksak var en gunghäst, och hon var icke mer än fem år när den utbyttes mot en af kött och blod. »Det förekommer mig som i går då min stackars far lyfte mig på en Shetlandspony och sade åt mig att icke vara rädd. Sannerligen det heller behöfdes! En ny och hänförande känsla bemäktigade sig mig; jag red omkring gräsplanen, skakande med den ena handen tyglarne, med den andra min stora halmhatt, under det att pony'n röt som en björn, själf raggig som en björnunge, och pappa klappade händerna af alla krafter. Efter detta första försök red jag alla möjliga hästar, utan både sadel och betsel. Aldrig hände mig någon olycka — jo jo, en gång ändå, hos min onkel. Han hade hos Tallersall's köpt sig ett sto, och jag mins huru han en dag förde mig till stallet för att göra dess bekantskap, och en stalldräng helt bestört kom springande och ropade: själfva den onde är i det nya stoet; jag fick icke lägga sadel på henne förr än hon slog

bakut... jag är alldeles förderfvad i mitt knä. — Det ser så ut, svarade min onkel flegmatiskt, led fram henne.» Vi skola icke återgifva hela den följande scenen, späckad som den är med manège-termer. Kate hoppade, innan någon kunde hindra det, i sin muslinsklädning på det det ursinniga djurets rygg, och derpå började en lek som skulle hafva skrämt inången stallmästare. Ingen-dera ville släppa sitt öfvertag, allra minst miss Kate, som med djerf fyndighet ersatte hvad som fattades henne i konst och verk-ligen till en början lyckades göra sin under-säte spak som ett lam. Det gick dock icke länge, och striden slutade i stalldammen, till stor skandal för husets qvinliga innevånare, som med guvernanten i spetsen stodo på trappan för att se huru miss Kate skulle rida ihjel sig. Badet kunde vara obehagligt nog, men ingen ting i jemförelse med de skrapor som vankades af alla damerna; dock — »min onkels beundran tröstade mig».

Kate tillhörde naturligtvis *high life* och bodde i Belgravia med sin tant Deborah, som hade det krångliga uppdraget att göra hennes uppfostran. Hennes rum är inrättadt efter hennes smak, här en amazon i brons, der en gips efter Parthenon's friser, hundar af Landseer, stridshästar af Horace Vernet, och öfver kaminen porträttet af hennes älskade *Brilliant*, omgifvet af en trofé af rid-spön och stångbetsel. Hvarje morgon gör hon med *Brilliant* en promenad i Hyde Park; det heter att hon är åtföljd af en gammal tjenare, men om fem minuter afskedar hon honom, hvilken lika litet älskar att galoppera som hans unga herskarinna älskar att rida i skridt. Också är faran ingen, ty *Brilliant* har ännu aldrig tillåtit sig det minsta sned-språng, och han är den bästa sadelhäst i England. Se här huru han tecknas af sin herskarinna. »Han är lika vacker som god, mörkbrun med svarta fötter och en silkesman som många fina damer skulle afundas hon-om, hög, fint hufvud, mild och djup blick, röda vidgade näsborrar: jag har aldrig sett ett vackrare ansigtsuttryck än hans, när han blir lifvad. Icke en hvit fläck på hela hans älskade person utom en omärklig stjerna i pannan; ack, jag känner den så väl, jag har kysst den så många gånger. Porträttet som hänger öfver min kamin gör honom icke rättvisa: målaren måste aldrig hafva sett oss trafva till samman en vacker morgon. Det är det mest intagande *tête-à-tête* som en poe-

tisk inbillning kan tänka sig. Se, säga mig hans rörelser, se huru glad *Serpentine-river* gungar sin ensliga svan, sina matsnåla ankor och sina amfibiska hundar, simmande efter den eviga käppen, hvilken de endast återhemta för att på nytt skickas på jagt efter honom. Liksom du njuter jag af den friska flägten, det rena ljuset och åsynen af dessa rosenkindade barn, som jaga hvarandra på gångarne med sömnen ännu i sina vackra ögon. Och *Brilliant* skakar vällustigt sitt hufvud, emedan han känt mina fingerspetsar på sin fasta och marmorblanka hals, och han hotar med sin svarta fot någon imaginär fjärl, en åtbörd som är egen för honom. Då drager jag lätt åt mig tygeln och rätt framåt bär det, med en makalös *ensemble*, under det att en ung man med mustascher följer oss med blicken, hvilken jag alltid träffar på samma ställe, rökande sin cigarr.»

Om eftermiddagen visa de londonska parkerna ett helt annat lif än på morgonen: då tränges den fashionabla världen i vagnar, till häst och undantagsvis till fots, då föregår denna utställning af människovarelser som väl kan kallas »fäfångans marknad». Eleganta ryttare och ryttarinnor visa sig i sina bästa attituder, och unga förtjusta par ställa till hvarandra en blyg anmärkning om vädret. Miss Kate saknas naturligtvis icke, stolt och smäleende, kanske dertill en smula öfvermodig, men i alla händelser mycket känsligare för de artigheter som gälla *Brilliant* än för dem som offras på hennes egen skönhet. De engelska flickorna äro till-räckligt säkra på sig sjelfva för att under Guds fria himmel icke behöfva någon *chape-ron*, men bruket fordrar att de på sina promenader till häst skola åtföljas af en manlig ledsagare, och Kate låter denna skyldig-het uppfyllas af sin hedervärda kusin John, ett privilegium som många förnåma dagdrif-vare lära afundas honom. John är en god och hederlig själ; han var kanske icke med när krutet fans upp, har få eller inga lysan-de egenskaper och fördunklas lätt af den engelska hufvudstadens *jeunesse dorée*, men hvad han har af guld är ett hjerta som vet att uppoffra sig, och som i sin blyga läng-tan icke begär bättre än att få lägga sig för sin vackra kusins fötter. Man ser dem båda öfver allt till samman. John har led-sagat henne till den fashionabla kretsen i Ascot, der damerna kokettera och tala idel jockeyspråk: Kate sitter blek af rörelse vid

första löpningen och sväljer med smärtsam ansträngning sina tårar när *Colonist* tager första priset. Ändtligen tränger sig den okände med mustascherna i förgrunden: den beskedlige kusin John sjelf har på en bal för sin kusin presenterat kapten Frank Lovel, en *fast man*, såsom den engelska termen lyder, en person som sjelf lefver fort, ruinerar sig på hästar och kapplöpningar och är farlig för qvinnornas rykte. Mer än en lejoninna af den nya skolan, lady Scapegrace i första rummet, har komprometterat sig för hans skull, och Kate Coventry vore färdig att förälska sig i honom, om icke Brilliant ännu fylde hela hennes hjertas behof af ömhet.

»En gång om dagen gör jag honom mitt besök, och detta är en af mina gladaste stunder på dagen. Hvem skulle icke vara stolt öfver att bli så emottagen? När han hör mig komma börjar han bli orolig, höjer svansen, spetsar öronen och krossar med en nervös rörelse ströhalmen under sin fina fot. När jag nalkas honom gör han ett kast, så att en främling skulle tro att han ville slå bakut, och hans glänsande svans kommer i en allt lifligare rörelse. Jag trycker min kind mot hans, och vi kyssa hvarandra; derpå börjar hans fina nos snoka i mina fickor efter det socker som han aldrig behöfver sakna, och som han knaprar med tandspetsarne, sirligt som en sprätt. Helt visst har han mer förstånd än en hund, och mycket mer hjerta än de flesta menniskor; också sköter jag Brilliant derefter. Jag känner på hans ben, undersöker hans hofvar och vänder på hans täcken, för att försäkra mig om att det är fint och honom värdigt. Efter att hafva skött den materiella affären kunna vi börja att utbyta förtroenden: jag har haft mina sorger såsom alla andra, och alltid har jag funnit mig tröstad af min Brilliant's tillgifvenhet. Hans vackra och hederliga ansigte antager helt naturligt ett uttryck af deltagande, utan en skymt af närgången nyfikenhet. Med sina starka och ädla instinkter, sin trohet och sin stumhet, är han för mig en typ af en verklig vän. Många tårar hafva runnit utför hans nos, medan jag med båda armarne hängde mig omkring hans hals, liksom ett barn vid sin ammas, och jag kan svära på att han mumlade i mitt öra både råd och förebråelser.

Och i sjelfva verket var miss Kate i stort behof af båda delarne, endast tydligare och

klokare än dem Brilliant kunde gifva henne, ty kapten Lovel hade funnit utvägar att blifva införd hos tant Deborah, är nu mera ett dagligt sällskap åt Kate, följer henne på hennes ridter, hänger bakom hennes stol på operan, och har med ett ord antagit alla fasonerna af en gynnad älskare. Man har till och med sett Kate, John, lady Scapegrace, (i vågad svensk öfversättning fru v. Slampenskiöld) och kaptenen intaga sin middag på en restauration vid Greewich park och sedan följas åt på en publik Wauxhall-bal, der lady Scapegrace hade det utsökta nöjet att återfinna sin gemål, sir Guy, i en yrande vals med någon parisisk äfventyrerska. Den fina och respektabla engelska aristokratien tillåter sig under stundom sådana snedsprång, men de äro af kort varaktighet och förgätas lätt under de långa sommarmånaderna, då hela London-societeten bryter upp, och somliga fara på besök till de ståtliga landtgodsen, andra till kapplöpningar i provinserna, den stora massan sprider sig öfver kontinenten, några sätta sig på sina präktiga lustjakter för att göra långa hafsfärder, och en eller annan beger sig till Nordkap för att meta lax. Kate Coventry beger sig för sin del till Dangerfield Manor, som tillhör en af hennes släktingar, lady Horsingham; namnen äro betecknande, och vi våga knappast försöka efterbilda dem med lady Hingstenheim på Halsbryteborg. Kate är svärmodig; hon lemnar efter sig Frank Lovel, om hvilken lady Scapegrace har sagt tillräckligt mycket ondt för att väcka Kate's intresse.

Så frestande det än kunde vara, skola vi icke försöka att följa vår författare i skildringen af det gamla herresätet, med dess pittoreska blandning af olika åldrars byggnadsstilar, dess ståtliga och vidsträckta parker och dess gammalmodigt hentreffiga bibliotek, der familjen älskar att samla sig midt ibland förgångna generationers andliga skatter och den nu lefvande generationens metspön, jagtredskap och cricketförnödenheter. Låtom oss emellertid höra huru miss Kate beskriver lefnadsättet i sin dagbok.

»Uppstigen klockan sju som vanligt. Spiegeln säger mig att den friska luften och kroppsöfningarna icke skada min hy, tvärt om. Mitt första sinnesintryck är en oemotståndlig längtan efter ett jagtparti, men min tants ringklocka väcker mig ur mina fantasier; jag kläder mig till morgonbönen, som eger rum klockan half nio; sedan frukost. Min auto-

matiska kusin Amely låter mig veta att mina handdukar sannolikt äro för grofva, så att de rifva mina kinder röda — det kan passa för en farmer's dotter men icke för en lady. Kusin John påstår deremot att jag der ut som en ros, en *rosa thea*, tillägger han, när jag räcker honom hans tékopp. Efter frukosten, sedan kusin Amely börjat sina eviga pianoöfningar, gör jag en visit i stallet; lady Horsingham öfverraskar mig och håller en af sina vanliga predikningar om det opassande i vissa af henne så kallade kavaljersfasoner. Tror du, säger hon, att männen sätta mycket värde på unga flickor som likna dem i allt, så när som på skägget? Tror du de tycka om att se sitt ideal okammat, genomsvettigt, nedstänkt och brunt af solbränna, eller att de hos oss värdera den styrka, vighet, oberoende som kunna vara en verklig öfverlägsenhet hos deras kön? Min kära Kate, du är på en alldeles falsk väg. — Min själ jag tror på något af allt det der, och för öfrigt bryr jag mig alls icke derom. Jag frågar litet efter om de beundra mig eller icke, i fall de äro så dumma att afundas mig mina förtjenster som amazon. Hvad deras ideal beträffar, så förstår jag mig intet derpå, men det tyckes mig att den som är ideal för någon må kunna handla som hon vill, och att *någon* måtte kunna finna förträffligt allt hvad hon gör. Modiga qvinnor, likasom starka män, hafva i allmänhet ett mildare sinnelag än de svaga och feiga: jag känner elaka kräk, som knappast våga stiga i en båt eller sätta sig upp på en åsna. Mod är i botten ingen ting annat än frånvaron af sjelfviskhet; hvarför äro vissa menniskor ständigt rädda för att det skall hända dem något ondt? Jo, därför att de tänka så mycket på sig sjelfva, men man kan vara säker på att just det som väcker deras fruktan för en inbillad fara gör dem likgiltiga för andras verkliga lidanden. Ingen skall kunna inbilla mig att jag är mindre qvinna derföre att jag icke får nervattacker när jag luktar på en ros eller hör stojande barnlekar. Nog af, det är lady Horsingham som predikar. För att lugna henne passerar jag undantagsvis en förmiddag i hennes sittings-room, der jag har att välja mellan två i mitt tycke lika onda ting, tapisserisöm och förtal.»

»Klockan tolf *lunch*. För att stärka sin delikata fysik äter denna goda Amely två kotletter, en half kyckling och en tallrik pudding, nedsköljande mellanrätterna med några

glas sherry. Jag föreslår henne en promenad. Jag orkar ej gå längre än till drifhusen, svarar hon mig. Hennes ögon se verkligen rätt matta ut, men det tror jag kommer af matsmältningen.

»Och middagarne, dessa tunga, stela och dumma middagar, vid hvilka man med regelbundna mellantider samlar i hop grannarne! När det är sällskap, får man pianomusik ofvanpå; när vi äro för oss sjelfva, läser man *The Spectator*, Pope's öfversättning af Iliaden och Fenimore Cooper's Försöket. Man skiljes aldrig åt förr än klockan elfva, hvilket gör tre och en half timmars halfqvädda gäspningar. Hvad under då att männen göra ända på så mycket vin och cigarrer? Om jag någonsin företoge mig att röka, skulle det vara på Dangerfield.

Men så gick detta ej an, och för att följa en bild som följde henne, börjar Kate kokettera för en landtsquire, den fulaste, stelaste och löjligaste som hon för tillfället kan träffa på. Han friar men får korgen, dock med uttryck af mycken aktning, och vet sedan intet bättre än att bjuda sin breda hand åt miss Amely. En engelska gifter sig icke blott af aktning, och miss Kate's varmare känslor stå tills vidare till kapten Frank Lovel's disposition. En räffjagt bringar intrigen till sin utveckling.

»Fredag. Stora saker. Jag kom ned i jagtdrägt. Hvitfot väntade mig vid trappan, och en gång i sadeln ville jag icke byta med en drottning. Hvitfot är just hästen för detta leriga land med sina många häckar; han låter aldrig skrämna eller oroa sig. Samlingsstället är icke långt ifrån Dangerfield. När jag kom dit, märkte jag på den allmänna förvåningen att damerna icke hafva sportvanor. Hvem är den der ungdomen, John? frågade straxt en landtjunkare i röd rock och ansigtsfärg i kostumen.

— Sitter charmant i sadeln. En fogel på hästryggen! Er kusin? Jag kunde svära på det. Lyckliga ost.

— Hvem är den der vackra ryttarinnan på den stora foxen der borta? frågade en herre med inbilskt utseende. Jag måste låta presentera mig.

— Jag hade ju sagt eder att det icke skulle dröja länge innan vi återsågo hvarandra, hviskade en väl bekant röst i mitt öra. När jag vände mig om, befann jag mig ansigte mot ansigte med kapten Lovel, och räckte honom darrande min hand. Hvad han såg bra ut

midt ibland alla dessa farmers och squires som omgäfvos oss. — Jag hade redan i går sett edra hästar, sade jag slutligen med ansträngning. Ämnar ni jaga här hela säsongen med det här sällskapet? — I stället för att svara mig frågade mig Frank i sin ordning, huru länge jag ämnade att stanna vid Dangerfield.»

Olägligt folk trängde sig emellan, och hjeltimmans uppmärksamhet fästes vid hundarne, som voro öfver allt beröm, tjugotvå koppel, som jagade hela hösten två gånger i veckan. Men vi skola icke här inlåta oss på deras speciella förträffligheter, ej heller försöka att gifva någon bild af den gamla supiga pikören, eller af den unga Will, hans blifvande efterträdare, som just nu hunnit till värdigheten af *first whip*. Holloa, ropar kaptenen, med detta utdragna ljud som tillkännagifver att jägaren sett räfven. Nyss såg han på Kate såsom om han velat lägga sitt lif vid hennes fötter; nu reser han sig i stigbyglarne, skjuter som en pil öfver fältet i linie med de främsta hundarne och frågar icke efter om hon följer honom eller bryter halsen af sig. Hvitfot flyger fram med lösa tyglar, blodet kokar i ryttarinns ådror; de hvita hundarne likna försvinnande snöfläckar på den plöjda, rykande jorden. Bravo, Kate, hördes John's röst, när hon och Hvitfot satte öfver en hög pallisad, icke utan att lemna kvar en god del af hennes ridträkt. Hon, Frank och John äro i första ledet: »jag känner mig i stånd till hvad som helst, jag skjuter förbi sjelfva Frank, det är jag som anför jagten; hvad äro tio år vid kaminen jemförda med ett sådant ögonblick?» På en gång förlora hundarne spåret, och en gammal grällig jägare påstår att Kate var skulden dertill, men en gammal enögd hynda, som heter Jezabel, förkunnar med sitt genomträngande gnäll att hon återfunnit det, och nu går det på nytt öfver häckar och gården. — Håll honom stången, Kate, ropar John, hvars häst snafvat: Hvitfot skall icke hålla ut i oändlighet. — Hundarne hafva satt öfver en bäck med videbevuxna stränder. — Framåt, Kate, spara icke ridspöet... tyglarne lösa —. Hvitfot stannar ett ögonblick och sänker hufvudet liksom för att dricka, men i ett ögonblick har han lemnat vass, videbuskar och vatten långt bakom sig. Kusin John är mindre lycklig och gör en rätt komisk *tableau vivant*, der han står med fötterna på kanten af bäcken och hästens

hufvud mellan sina ben, medan hela den öfriga kroppen på det stackars djuret döljes af vattnet. — *Courage*, ropar han med sin vanliga godlynthet, och Kate flyger å nyo åstad för att upphinna kaptenen, som lemnat henne långt bakom sig. Det öfriga får hon sjelf berätta.

»Det bär uppföre, och Hvitfot faller i traf, utan att jag påminner honom. Lyckligtvis äro stängslen lägre, och marken är icke dålig, men uppför bär det, runda kullar omsluta och instänga oss, och jag hör nästan icke längre hundarne. Förgäfves jagar jag Hvitfot framåt, hans steg, som redan är matt, blir långsammare och långsammare; jag reser mig i stigbyglarne och begagnar alla medel att påskynda honom. Han måste vara sjuk, hans traf urartar i en följd af små stötar, den olycklige hänger hufvudet och känner icke mera betset. Slutligen stannar han tvärt, och när jag lutar mig fram öfver honom ser jag hans ögon nästan utsprängda och hans utseende alldeles förändradt; jag kan knappast känna igen min egen häst. Jag blir skrämmd och ser mig om efter hjälp, men det fins ingen i min närhet: både hundar och ryttare äro försvunna. Om ni hade kunnat hålla ut tio minuter till, sade John till mig om aftonen, hade ni fått se räfven forcerad. Det var ingen framme mer än Frank, och han erkände att han icke skulle hafva kunnat göra hundra yards till. Bättre lycka en annan gång —. För att återvända till mitt äfventyr, var jag icke så litet upprörd; jag visste icke hvad jag skulle hitta på för att hjälpa Hvitfot, jag lossade sadelgjordarne, gned hans nos med min näsduk och skulle gerna hafva bjudit honom eau de cologne, såsom man gör med fruntimmer som äro illamående. När jag såg att han hemtat sig litet, satte jag mig åter upp, ty man har alltid vant mig att sitta upp och af utan någons hjälp, och vi återvände hem i skridt, förklarande i trots af vår lilla olycka, att jagten är det bästa menniskan kan göra, och att vi hädanefter skola åt denna ädla sysselsättning egna hela vårt lif och alla våra krafter.»

Det torde ändå vara bäst att lemna osvuret, om denna passion för hästar och hundar är så alldeles uppriktig, och om icke deri ingår ett annat element, som är mycket mera menligt. Vi misstänka att Brilliant fått en rival, som icke är Hvitfot: det förefaller på Dangerfield vissa mysteriösa tilldragelser,

hemlighetsfulla serenader gifvas i månskenet, och små bref instuckna i sefirgarnsnystan passera omärkligt från en manlig hand i en kvinlig, hvilka sannolikt icke uteslutande handla om räfhundar, sporrar och ryktdon. En afton händer det till och med att Kate från sitt fönster kom att fördjupa sig i ett allt för lifligt samtal med sin riddare, som smugit sig öfver den islagda slottsgrafven, då hon öfverraskas af lady Horsingham's ankomst. Kate hör isen braka, och det låter såsom någon fallit i vattnet, men en engelsk flicka är icke den som förräder sig; full af dödande oro inom sig, skyddar hon med likgiltighetens mask sitt rykte, och först följande morgon vågar hon af spåren i snön försäkra sig att den person vid hvilken hon fäster så mycket intresse kommit helskinnad undan. Ett mera romantiskt möte eger rum kort derefter, och löften vexlas, dock med en viss reservation å båda sidor. Någon tid derefter gör äfven kusin John sin förklaring och blir icke helt och hållet afvisad. Denna aktningvärde unga man hade lofvat tant Deborah att icke oroa Kate med något frieri förr än hon fyllt tjugofem år, för att gifva henne tid att lära känna lifvet och världen och med full självbestämelse fatta sitt beslut, men Franks uppförande hade icke undfallit honom, och han ville veta hvad han hade att rätta sig efter. Kan hända, säger en fransk kritiker, som nyligen i *Revue des deux Mondes* behandlat Whyte Melville's sportromaner »kan hända att den *chasse au mari*, den jagt efter äkta män, hvilken våra grannar tillåta sina döttrar, liksom alla andra slags sport, icke haft på hennes karakter den verkan att göra henne fullkomligt öppen, ty vi se henne för andra gången ådagalägga en särdeles själsnärvaro, i det hon begärde betänketid.» Fransmännen kunna nemligen aldrig förlåta sina engelska vänner den frihet som dessa lemna ogifta unga kvinnor, och de fordra en engalisk oerfarenhet af sina blifvande hustrur, medan deras egen världserfarenhet har mycket litet att göra med en engels; kanske derom några ytterligare ord längre ned. Så *ingénue* är emellertid icke vår hjeltinna, och hon har fått några goda råd af en temligen farlig vänninna, en mrs Lumley: »behandla en man, kära Kate, alldeles på samma sätt som du behandlar *Brilliant*; lätt hand, just lagom frihet för att låta honom känna sig väl, men vid minsta falska steg låter du honom känna betset; det kan hända att han stegrar sig litet, men

sitter du bara säkert i sadeln, så kommer han nog ner på sina fyra igen.» Men mr John är en alltför öfverlägsen sportsman för att låta behandla sig på detta sätt; med manlig sjelfförgätenhet träder han frivilligt till baka, då han ser en annan mera gynnad än han sjelf, och det enda han förbehåller sig är rättigheten att beskydda den som väl behöfver beskydd. Han känner Frank's öfverbätterliga lättsinne och dåliga affärer, för hvilka en viss fadd, ful och tillgjord men bottenrik miss Molasses är beräknad att blifva den slutliga boten.

Under sådana omständigheter träffar hela sällskapet åter till samman hos sir Guy Scapegrace och hans äfventyrliga gemål på det värda parets residens *Scamperley*; *Scamperley* är ett af dessa uttrycksfulla ord på hvilka engelskan är så rik, för att beteckna hvad som är oäkta och ihåligt, otillförlitligt och samvetslöst. Sir Guy lär miss Kate att köra fyra hästar i en töm och röka cigarrer; det lyckas utmärkt, såsom om hon aldrig gjort något annat hela sitt lif igenom. John är kall och stolt, Frank intrigerar på alla håll, ur stånd att alldeles försaka Kate, men ännu mindre i stånd att släppa det rika bytet ur sina hungriga händer. Saken börjar att blifva farlig för Kate; en afton möter hon i en korridor sir Guy rusig och skyndar för att undkomma honom in genom första öppna dörr i ett rum, der hon osedd blir vitne till ett högljudt och häftigt samtal mellan kapten Lovel och sin kusin John, som kommit för att afförtra honom räkenskap för hans tve tydiga uppförande med afseende på Johns kusin. Frank svarar öfvermodigt, och en duell synes oundviklig men afböjes genom en tredjes mellankomst och ömsesidiga förklaringar. Frank erkänner att han har för afsigt att bjuda miss Molasses sin hand, men att han anser sig förhindrad att göra det, till dess att han fått formligt afslag af Kate Coventry. Miss Molasses är en gås, och när hon sitter på hästryggen ser hon ut som grepen på en tékanna, hvilket är tillfredsställande för Kate att erfara, men hennes penningar äro en påräknad räddning från vissa eljest oundvikliga obehagligheter. Affären slutas till belåtenhet för mr John, hvars lugna, kloka och sjelfuppoftande handlingssätt gjort ett djupt intryck på vår amazon, och dermed kunna vi taga afsked af hela sällskapet.

Vi hafva, såsom man finner, icke haft för afsigt att gifva en litterär kritik utan in-

skränkt oss till några utdrag ur ett enda af Whyte Melville's arbeten, hvilka vi hoppas icke skola läsas utan allt nöje. Genren är ny; så vidt vi veta har denna begåfvade skriftställare ännu icke funnit några efterföljare; men det kommer nog med tiden. Hans stil är rask och behaglig, och hans skarpa karaktersteckning påminner icke så litet om Thackeray. Liksom denne vänder han sig med ett ädelt sinnes afsky mot det som är falskt och flärdfullt. Frank Lovel är i synnerhet en fulländad typ af den eleganta vinglaren, bländande och förförisk vid första påseendet, men ohjelpigt dömd när den ställes vid sidan af den gamla engelska bottenärligheten. De qvinliga karaktererna äro mycket omvexlande, ehuru på det hela ganska litet serafiska, men det skyntar till och med genom excentriciteten och lättsinnet något i grunden godt och hederligt. Så blir lady Scapegrace vid ett tillfälle nära nog en råddande vän för den ystra Kate Coventry, som, ehuru styckets hjeltinna, för ingen del är felfri. Ett annat drag är anmärkningsvärdt hos denne författare, det friska, manliga natursinnet; midt i det fina samhällslivets förkonstlingar andas man en stärkande landluft.

Fråga vi slutligen efter bokens *sens moral* så skola vi i få ord säga huru vi fattat den. Det är en fast tro på sundheten af det britiska folklynnnet och den allmänna riktigheten af de grundsatser och vanor som göra sig gällande i uppfostran. Albions excentriska dötrar kunna ostraffadt trotsa vissa samhällsseder och inom vissa gränser stifta lag för sig sjelfva, endast hjertat är rent och uppförandet i sedligt afseende tadelritt. Den unga qvinnan i England väljer der för sig sjelf och låter icke såsom i grannlandet *se donner en mariage*, såsom frasen lyder, bortgifvas till äkta af andra, efter att hafva förlefvat sin första ungdom i en viljelöshet och en okunnighet om livets vanliga förhållanden, som smaka af klostret, äfven der det icke fins några klostermurar. Hvilketdera är bättre? Vi höra ej till dem som tro på det franska folkets sedliga förkastlighet, derföre att de som äro ledare i dess litteratur så ofta bemöda sig att göra äktenskapsbrottet intressant och det sedliga hemlifvet smaklöst, men vi tro att det fins en säkrare borgen för mensklig lycka i förtroendet än i misstron. En Kate Coventry vet att hon är ansvarig för sina egna handlingar och försöker icke kasta detta ansvar på någon annan; derföre bevarar hon

till och med under hvirveln af fashionabla galenskaper en oförderfvad qvinlig instinkt, som leder henne rätt och lever kvar sedan smaken för sportslivets äfventyrligheter är bortblåst; en öm och samvetsgrann maka och mor stannar kvar sedan den fashionabla amazonen försvunnit. Whyte Melville låter icke alltid sina hjeltinnor vandra denna lugna bana, och kärleken för sporten kan också bringa förderf. Blanche Douglas sitter lika väl i sadeln som Kate och älskar kanske ännu högre än Brilliant är älskad sitt stolta svarta sto. En ung excentrisk sportsman förläskar sig i henne; hon betalar i hemlighet ett högt kapplöpingsvad, som skulle hafva ruinerat honom och förstört hans framtid. Af tacksamhet vill han bjuda henne sin hand, hvilken hon afslår, emedan hon vet att en mild och blyg varelse är dertill mera berättigad än hon. Hennes egna känslor skall ingen erfara mer än hennes favorithäst, hvilken hon ber bära sig ur en verld der hon tycker att hon icke längre har någon plats. Det trogna djuret lyder henne blott allt för fullständigt: på en vild jagt bryta de båda halsen af sig. Hennes sista ord var: »har min häst svåra plågor?» Upplösningen är olika med slutet i Kate Coventry, men sagan är i grunden den samma.

Lagom är bäst. Ordet är förträffligt, och många afundas vårt språk lyckan att ega det, men saken är bättre ändå, och vi tro att vårt folk med ännu mera skäl kan kallas afundsvärdt genom dess besittning. Det svenska lynnet håller en medelväg mellan det franska och det britiska: det har ingenderas ytterligheter men något af de bästa egenskaperna från hvardera sidan. Det felas vårt lands unga väluppfostrade qvinnor hvarken behag eller sjelfständighet, och de hafva full förmåga att taga vara på sig sjelfva; med en passande grad af frihet uppträda de i sammanlefnaden, och det öfvervägande antalet af lyckliga äktenskap är en af de säkraste grunderna på hvilka vårt samhälles väl hvilat.

Innehåll:

	Sid.
»Den konstitutionella konflikten»	433.
Litteratur:	
Engelska »sport»-romaner.	441.

Stockholm,

tryckt hos A. L. Normans Boktryckeri-Aktiebolag, 1874.